

Dinah Rodrigues

Hormoonyoga

een natuurlijke balans
voor vrouwen
in de overgang

PANTAYRHEI
UITGEVERIJ

Belangrijke opmerking:

Dit boek dient ter informatie over methoden van zelfhulp en specifieke gezondheidsmaatregelen. De toepassing van deze methoden is volledig voor eigen verantwoording. Het boek is niet bedoeld voor het stellen van een medische diagnose of voor een medisch advies. De informatie mag in geen geval beschouwd worden als vervanging van zorg door een bevoegd medicus. De schrijfster noch de uitgever is aansprakelijk voor eventuele gevolgen van verkeerde toepassingen van de oefeningen in dit boek.

Hormoonyoga – Dinah Rodrigues

Oorspronkelijke uitgave: Hormone Yoga Therapy – Dinah Rodrigues
© 2009 JCR Produções Científicas e Artísticas Ltda, São Paulo, Brazil

© 2020 Nederlandse editie: Uitgeverij Panta Rhei
ISBN 978.90.8840.222.7
NUR 726

Hormoonyoga werd voor het eerst in het Nederlands uitgegeven in 2010. Deze uitgave is een nieuwe licentie van Dinah Rodrigues, met een nieuwe omslag en een nieuw ISBN. De inhoud is ongewijzigd t.o.v. de vorige druk.

Vertaald uit het Duits naar het Nederlands: Dick de Ruiter
Fotografie: Pedro R. Vasconcellos, Alberto Pereira Rodrigues, Christofer Fowler, Julio Rodrigues, Murat Karaçay
Grafische verzorging: FTP-Focus to Prepress, Zoetermeer
Foto cover: Tina Verhage

Met dank aan Schirner Verlag voor hun toestemming voor het gebruik van de foto's uit de Duitse uitgave van de modellen Amba Anna Popiel-Hoffman, Kirsten Glück, Eleni Efthimiou.

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Symptomen overgang.....	9
Voor alle vrouwen in de overgang	10
Voorwoord	11
Introductie.....	12
Hoe je het beste uit deze levensfase kunt halen.....	14
Hormonale yogatherapie – een natuurlijke methode.....	17
De verschillen tussen hatha yoga en hormoonyoga.....	18
De basis	20
De verschillende fasen tijdens het vruchtbare leven van de vrouw	21
Fysiologie van de hormonen	22
Factoren die leiden tot verminderde activiteit van de eierstokken.....	23
Factoren die de hormoonproductie activeren	25
Menopauze – informatie is van groot belang.....	26
Over de symptomen van de menopauze in het algemeen.....	26
De symptomen	28
• Opliegers.....	28
• Uitdroging slijmvlies van de vagina	28
• Huid – haar – nagels	28
• Emotionele en psychische symptomen	29
• Hoofdpijn en migraine.....	30
• Gewrichtspijn.....	30
• Gewichtstoename en spreiding van vetlagen	31
Gevolgen van de hormoonafname	31
• Botontkalking (osteoporose).....	31
• Verhoogd cholesterol en problemen met de kransslagader	32
Karakteristieke verschillen in de menopauze	33
De betekenis van geneeskundige zorg	34
Wat gebeurt er tijdens de menopauze.....	34
De visie van de allopatische (allopathie) geneeskunde op de overgang	36
De traditionele geneeskunde en hormoonsuppletie.....	36
Argumenten die pleiten tegen hormoonsuppletie.....	38
Een holistische benadering van de menopauze	40

Principes van de hormonale yogatherapie	40
Hatha yoga en hormoonyoga	41
De ontwikkeling van hormoonyoga	41
De doelstelling van hormonale yogatherapie	42
Hormoonyoga: werken met het fysieke lichaam en het energielichaam	44
Prana en nadi's	45
Chakra's	46
Kruinchakra (Sahasrara chakra)	47
• Voorhoofdschakra (Ajna chakra)	47
• Keelchakra (Vishudha chakra)	48
• Hartchakra (Anahata chakra)	48
• Zonnevlechtchakra (Manipura chakra)	49
- Surya mandala (Zonnechakra)	49
- Chandra mandala (Maanchakra)	49
• Heiligbeenchakra (Svadishtana chakra)	50
• Basischakra (Muladhara chakra)	50
De belangrijkste klieren voor de aanmaak van vrouwelijke hormonen	51
Hormoonyoga – in de praktijk	53
Richtlijnen voor effectieve yogabeoefening	54
Vorbereiding	54
• Voorzorgsmaatregelen	54
• Tijd	54
• Plek	54
• Ondergrond	54
• Kleding	55
• Darmen en blaas	55
• Neusreiniging	55
• Op de nuchtere maag	55
Onderzoek en vragenlijst	56
Ademhalingsoefeningen (pranayama's) bij hormoonyoga	58
■ Lage ademhaling of buikademhaling	60
■ Ribademhaling of borstademhaling	61
■ Hoge ademhaling of sleutelbeenademhaling	62
■ Volledige ademhaling	62

▪ Afwisselende ademhaling (Sukha Purvak of Nadis Sudhi)	63
▪ Blaasbalgademhaling (Bhastrika)	65
▪ Bevrijdende ademhaling (Udshai)	67
▪ Ademhaling voor een betere stofwisseling (Surya Bhedana)	68
▪ Vierkante ademhaling (Samvritti Pranayama)	69
▪ Pranayama om af te vallen	70

Mudra's – bandha's – mantra's **71**

Mudra's: symbolische en werkzame gebaren	71
▪ Ontspannings-mudra's (Jnani mudra's)	72
▪ Energie-mudra's (Prana Nadi mudra's)	73
▪ Venus mudra	74
▪ Mudra van eenwording	75
▪ Khecari mudra (tong mudra)	76
Bandha's: samentrekking van de spieren	76
▪ Jalandhara bandha (rekken van het nekgebied)	76
▪ Uddiyana bandha (buik intrekken)	77
▪ Mula bandha (aanspannen van de bekkenbodemspieren)	78
Mantra's en het effect van geluidstrillingen	79
De prana (energie) activeren, voelen, laten stromen en sturen	80
▪ Energiestroom volgen	81

Het activeren van de prana **82**

Energie laten stromen en sturen	83
▪ Energie door de wervelkolom laten stromen en naar een gewenst punt sturen	84
Opwarm- en losmaakoefeningen om je lichaam voor te bereiden	86
▪ Oefening 1 – Schouders	87
▪ Oefening 2 – Zijwaartse bewegingen	88
▪ Oefening 3 – Bewegen vanuit de heupen	89
▪ Oefening 4 – Vliegende haren	90
▪ Oefening 5 – Kat	92
▪ Oefening 5a – Zittende kat	93
▪ Oefening 6 – Het strekken van de beenspieren	94
▪ Oefening 6a – Het strekken van de beenspieren in staande positie	95

Oefeningen voor specifieke probleemgebieden	96
▪ Spieren van de hals en nek	97
▪ Bovenbenen	99
Oefening 1	99
Oefening 2	100
▪ Heupgewrichten	101
▪ Schoudergewrichten	102

De dagelijkse oefenserie 103

▪ Oefening 1 Hoofd-bij-de-knie houding – Janusirshasana	105
▪ Oefening 2 Vereenvoudigde draaizit – Matsyendrasana	106
▪ Oefening 3 Zijwaartse buiging in knielzit – Mahasana	108
▪ Oefening 4 Mohammedaanse gebedshouding	110
▪ Oefening 5 Diamantslaap – Supta Vajrasana (beginners)	111
▪ Oefening 6 Diamantslaap – Supta Vajrasana (volledig met aanspannen van de buikspieren)	113
▪ Oefening 7 Schoonheidsverzorging voor het gezicht (vijf pranagolven)	115
▪ Oefening 8 Ontspanning en energie-circulatie in de eierstokken en de schildklier	119
▪ Oefening 9 Schouderboog – Vilomasana (dynamisch)	120
▪ Oefening 10 Vishouding – Matsyasana (om af te vallen) (dynamisch)	122
Alternatief voor oefening 10 Het functioneren van de schildklier in balans brengen	125
▪ Oefening 11 Activeren van de eierstokken – Sthambasana (dynamisch)	126
▪ Oefening 12 Stimuleren van de stofwisseling – Surya Bedhana	128
▪ Oefening 13 Schouderstand – Viparita Karani (dynamisch)	131
▪ Oefening 14 Energetische harmonisering van eierstokken, schildklier en hypofyse	137
▪ Oefening 15 Energetische harmonisering van beide polen (en de bijniere)	141
▪ Oefening 16 Energie toevoer om handen en voeten warm te maken	143

Vervangende oefeningen 145

▪ Oefening voor het activeren van eierstokken, bijniere en schildklier – Parshvotanasana	146
▪ Booghouding op de zij – Parshva Dhanurasana	148
▪ Schommelende booghouding – dynamische Dhanurasana	150
▪ Aanspannen van de voorste en achterste dijbeenspieren en de spieren van de bekkenbodem – Ardha Bhujangasana	151
▪ Kikvors hurkzit – Mandukasana	152

Hormoonyoga bij stress.....	153
Slaapproblemen.....	154
De betekenis van een vaste gewoonte of ritueel	155
▪ Oefeningen bij slaapproblemen	156
Stress.....	159
Meditatie bij stress (Svadyaya).....	161
Oefeningen tegen stress.....	166
▪ Om tot rust te komen: SO HAM	166
▪ Eenzijdige ademhaling – Chandra Bedhana	168
▪ De mantra van omschakeling: OM NAMAH SHIVAYA.....	169
▪ Oceaan van vrede	170
▪ Rust van binnen (boeddhistische techniek)	171
▪ Aan de oever van het gouden meer.....	172
▪ Visualisatie van het maanlicht (Chandra)	173
▪ Langzame krokodil – Suptavakrasana	174
Paniekaanvallen	176
Hoe een paniekaanval ontstaat.....	176
Gebruikelijke methoden van behandeling.....	177
Natuurlijke alternatieven	178
Aanbevolen oefeningen.....	179
Evaluatie en beoordeling	181
Hormoonspiegel.....	182
Progesteron en oestrogeen	182
Symptomen.....	182
Menopauzeklachten	183
Introductie van de waardebepalings tabel	183
Hulpmaatregelen om symptomen te verminderen	186
• Opliegers.....	186
• Uitdrogen van het slijmvlies van de vagina	186
• Huid.....	187
• Haar	187
• Nagels.....	188
• Emotionele problemen, stress, slaapproblemen en depressies.....	188
• Psychische symptomen.....	189
• Hoofdpijn en migraine.....	189
• Carpaaltunnel syndroom.....	190

• Gewrichtspijn.....	191
• Gewichtstoename en vetophoping.....	191
• Botontkalking (osteoporose).....	191
• Verhoogd cholesterol en hart- en vaatproblemen.....	192
Gezonde voeding	193
Voedingsmiddelen van de eerste categorie:.....	194
Voedingsmiddelen van de tweede categorie:.....	198
Voedingsmiddelen van de derde categorie:.....	198
Voer de verbetering van je voeding geleidelijk aan in.....	200
Voeding tijdens de overgang.....	201
Vitaminen en mineralen (<i>waar vind je de vitaminen en mineralen die jij nodig hebt?</i>).....	203
Verhalen uit de praktijk.....	210
Aanhangsel	226
Persoonlijke opmerkingen en dankbetuiging.....	227
Noten.....	230
Boekenlijst.....	232
De modellen.....	233
Hormoonyoga in Nederland.....	234
De schrijfster.....	235
Overzicht van de dagelijkse oefenserie.....	236

Symptomen overgang:

Dit zijn symptomen van de overgang, die overigens ook in de perimenopauze kunnen voorkomen:

- Opvliegers
- Hartkloppingen
- Minder energie
- Moeite met inslapen
- Nachtelijk zweten
- Depressieve gevoelens
- Vergeetachtigheid
- Vaker hoofdpijn
- Vaginale droogte of jeuk
- Incontinentie
- Minder zin in seks
- Sneller emotioneel
- Onrustig, prikkelbaar
- Wisselende stemmingen
- Nervositeit zonder dat daar een reden voor is
- Droge en daardoor sneller verouderende huid
- Brozer en doffer haar
- Gevoelige tanden
- Haargroei in het gezicht
- Stramme spieren
- Gewrichtspijn
- Botontkalking
- Gewichtstoename
- Veranderende menstruatiecyclus

Voor alle vrouwen in de overgang

Dit boek draag ik op aan alle vrouwen in de menopauze, die te maken krijgen met overgangsverschijnselen en die zich met het oog op deze nieuwe levensfase wellicht ook wat onzeker voelen. Mijn doel is vrouwen over deze levensfase te informeren en om hen vóór alles een oplossing te bieden voor de problemen die zich in deze periode voordoen – geheel in lijn met de natuurlijke geneeswijzen.

Het boek zal ook van pas komen voor vrouwen die al langer geleden, bijvoorbeeld vijftien of twintig jaar terug, in de overgang kwamen. Want de hier beschreven therapie versterkt hun algemene gezondheid en vitaliteit en heractiveert – zoals ik zelf vele malen heb meegemaakt – de hormoonproductie.

Ik heb ook aan de vrouwen gedacht bij wie de overgang vervroegd intreedt. Op jonge leeftijd hebben zij al overgangsklachten en het kost hen moeite om zwanger te worden. Ik wil ook hen hoop geven, nieuwe mogelijkheden laten zien, mogelijkheden waarvan de resultaten enkel en alleen zullen afhangen van de regelmaat en de volharding waarmee zij de oefeningen doen.

Om ook de wat meer sceptische lezeressen te motiveren, heb ik een kwalitatieve en kwantitatieve analyse en beoordeling gemaakt, die ik door de deelnemers van mijn cursussen heb laten invullen, waarvan ik achter in dit boek melding maak.

Tenslotte draag ik dit boek ook op aan de yogaleraressen, zodat zij, nadat ze de beschreven methoden bestudeerd hebben, hun leerlingen gemotiveerd deze lesstof kunnen aanbieden. Lesstof die specifiek gericht is op de problematiek tijdens de overgang. Het gebeurt nogal eens dat wij vrouwen op les krijgen, die het in hun eentje gewoon niet kunnen opbrengen en alleen de oefeningen gaan doen als zij de nodige ondersteuning krijgen door regelmatige yogalessen, waardoor ook zij gemotiveerd worden.

Een aantal oefeningen en technieken, waaronder de *bhastrika* ademhaling, heeft de schrijfster geleerd van de Indiase yogalerares K.D., die zelf anoniem wil blijven.